

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Herinrichting Deurnsche Peel – Mariapeel
en de aanvulling daarop

27 februari 2004

1107-177

ISBN 90-421-1246-8
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
2. OORDEEL OVER HET MER EN DE AANVULLING DAAROP.....	2
2.1 Algemeen.....	2
2.2 Toelichting op het oordeel	3

1. INLEIDING

De Landinrichtingscommissie de Peelvenen wil een herinrichtingsplan opstellen voor een gebied op de grens van Limburg en Noord-Brabant. Het gaat om het noordelijk deel van de Peelvenen, het gebied in en rond de Deurnsche Peel en de Mariapeel met een oppervlakte van circa 6.000 hectare. De plannen betreffen onder meer de ontwikkeling van natuur en bos op huidige landbouwgronden ter grootte van 1.178 hectare.

Bij brief van 24 november 2003¹ heeft de provincie Limburg, mede namens de provincie Noord-Brabant, de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het opgestelde milieueffectrapport (MER). Het MER is op 3 november 2003 ter inzage gelegd. Kennisgeving in de Staatscourant nr. 211 d.d. 31 oktober 2003².

Het advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³ De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴. Zij constateert dat de meeste insprekers reageren op het landinrichtingsplan, en in het bijzonder op de waterpeilverhoging en de gevolgen ervan. In dit advies is verwezen naar enkele reacties die belangrijke nieuwe inzichten of omstandigheden voor het MER aandroegen.

Op grond van artikel 7.26, lid 1 van de Wet Milieubeheer toetst de Commissie:

- aan de richtlijnen van het MER⁵, zoals vastgesteld op 7 november 2000;
- op eventuele onjuistheden⁶;
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER⁷.

Naast het MER, heeft de Commissie voor de toetsing de achtergronddocumenten bij het MER betrokken.

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de wettelijke vereisten en de richtlijnen en gaat zij na welke onderdelen van het MER in aanmerking komen voor een positieve vermelding. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij het besluit over de herinrichting Deurnsche Peel/Mariapeel. Is dat naar haar mening niet het geval dan betreft het een *essentiële tekortkoming*. De Commissie zal dan adviseren tot een aanvulling. Overige tekortkomingen worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ Zie bijlage 3 voor de samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens.

⁴ Zie bijlage 4.

⁵ Wm, artikel 7.23, lid 2.

⁶ Wm, artikel 7.23, lid 2.

⁷ Wm, artikel 7.10

in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

De Commissie signaleerde in het MER tekortkomingen, die op 8 januari 2004 zijn besproken met deskundigen van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer. Op dat moment beschikte de Commissie nog niet over de inspraakreacties, omdat de termijn voor tervisielegging nog niet was geëindigd. De Commissie beschouwde na het deskundigenoverleg de geconstateerde tekortkomingen als essentieel in het MER en voor de verdere besluitvorming. Derhalve adviseerde zij het bevoegd gezag om een **aanvulling op het MER** op te laten stellen.

De provincies Limburg en Noord-Brabant konden zich verenigen met het standpunt van de Commissie. De Commissie heeft op 8 januari 2004 het *Modelonderzoek Peelvenen* (Grontmij, 4 november 2003) ontvangen en op 16 februari 2004 de aanvulling. De aanvulling heeft niet ter visie gelegen. Daarom is in dit advies inspraak over de aanvulling niet beschouwd.

| De Commissie adviseert de aanvulling nog ter visie te leggen.

Dit advies van de Commissie bevat het oordeel over het MER en de aanvulling daarop.

2. OORDEEL OVER HET MER EN DE AANVULLING DAAROP

2.1 Algemeen

De Commissie is van oordeel dat in het MER en de aanvulling tezamen de **essentiële informatie aanwezig** is.

MER

Naast de inhoudelijke tekortkomingen, die in de volgende paragraaf aan de orde komen, heeft de Commissie de volgende algemene opmerkingen over het MER:

- het document is compact en goed leesbaar;
- de kartografie is duidelijk, maar doordat veel toponiemen ontbreken blijkt onvoldoende welke maatregelen waar voorzien zijn;
- de samenvatting geeft de lezer een snelle indruk van het plan en de afwijkingen die gemaakt moeten worden. Voor begrip van de alternatieven is het kaartmateriaal onontbeerlijk.

Aanvulling

In de aanvulling is bondig ingegaan op de essentiële tekortkomingen die de Commissie bij toetsing aan het oorspronkelijke MER constateerde. De nieuwe toponiemenkaart bij de aanvulling is volledig en helder.

2.2 Toelichting op het oordeel

MER

De Commissie constateerde de volgende essentiële tekortkomingen:

- De hoofddoelstelling voor natuur is de realisatie van 800 hectare hoogveen. In het MER ontbreekt een analyse van de abiotische randvoorwaarden en een indicatie (ook op kaart) waar en in welke mate ontwikkeling van hoogveen kans van slagen heeft. Het scorebeeld voor hoogveen is bovendien niet eenduidig⁸.
- Omdat de 'ring' met landbouwgronden rond de peergebieden hydrologisch invloed heeft op de waterstanden in de peergebieden, wordt gestreefd naar teelt op de juiste plaats. Het verlagen van het waterpeil tot de situatie van vóór 1992 en het bieden van meer mogelijkheden voor gewaskeuze en intensivering tot aan de grens met de natuur is hiermee in tegenspraak⁹
- In het middengebied leidt opzetten van het waterpeil tot bezwaren en relatief hoge kosten voor compenserende maatregelen. Het MER bevat geen volledig beeld van het nut van de inzet van deze middelen.

Aanvulling

De aanvulling duidt levend hoogveen – onder te realiseren natuurdoeltypen – aan als de belangrijkste graadmeter voor het welslagen van de landinrichting. In de aanvulling is verhelderd hoe de MER-gegevens over hoogveenregeneratie in de tijd en in relatie tot de alternatieven begrepen moeten worden:

1. De hydrologische geschiktheid (i.c. het hydrologisch geschikte areaal) voor de hoogveenontwikkeling is de indicatie van potenties op langere termijn (100-200 jaar). De alternatieven verschillen vooral van elkaar in de omvang aan hydrologisch geschikte oppervlakten (bandbreedte: 360-790 hectare).
2. De potenties van alternatieven voor hoogveenontwikkeling op middellange termijn (circa 15 jaar: ijkjaar 2020) lopen minder uiteen (bandbreedte: 350-410 hectare).
3. Op slechts vijf procent van de voorspelde plaatsen zal tot 2020 daadwerkelijk hoogveen gaan groeien.
4. Het meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) haalt het beleidsdoel van 800 hectare hoogveen, echter pas op langere termijn¹⁰.
5. De aanvulling presenteert op kaart de geschikte abiotische omstandigheden bij uitvoering van het voorkeursalternatief.

‡ De Commissie concludeert uit de gegevens dat het voorkeursalternatief op middellange termijn (2020) circa 45 hectare méér hoogveenlandschap met zich brengt dan de autonome ontwikkeling. Hiervan zal circa vijf procent daadwerkelijk zijn ontwikkeld tot hoogveen. Op langere termijn zal in het voorkeursalternatief 400 hectare hoogveen aanwezig zijn.

⁸ Enerzijds scoren alternatieven gelijk met circa 400 hectare hoogveenrealisatie (zie achtergronddocument natuur, bijlage 6). Anderzijds bestaat er een bandbreedte van 350 hectare in het cultuurhistorisch-natuur alternatief tot 800 hectare in het meest milieuvriendelijk alternatief (zie MER, blz. 78, en achtergronddocument water, blz. 41).

⁹ Zie achtergronddocument landbouw, blz. 8.

¹⁰ Dergelijke conclusies worden overigens niet getrokken over het voorkeursalternatief.

De aanvulling maakt duidelijk dat door opzetten van het waterpeil in de bestaande natuurgebieden op een aantal landbouwpercelen natschade is opgetreden en dat vervolgens maatregelen zijn getroffen. Deze maatregelen beschouwt de landinrichtingscommissie als autonome ontwikkelingen. De aanvulling stelt ook dat voor het natuurdoeltype hoogveen een regionale hydrologische actie vereist is. Dit hangt naar de mening van de Commissie nauw samen met het waterdoel om duurzame watersystemen te realiseren¹¹.

| De Commissie constateert dat het voorkeursalternatief geen regionale wateraanpak in zich heeft, die vereist is voor het natuurdoeltype hoogveen. De landbouw houdt de vrijheid in de keuze van type grondgebruik, vrijwillige kavelruil wordt gestimuleerd zonder dat dit gericht is op teelt op de juiste plaats. In feite is bij het voorkeursalternatief het omliggende landbouwgebied (de ring) in de wateraanpak buitengesloten, terwijl deze oorspronkelijk als onderdeel van het plangebied was opgenomen om de hydrologie van het middengebied te ondersteunen. Daardoor is begrijpelijk dat het gewenste areaal hoogveen niet gerealiseerd wordt.

Bij de aanvulling is een brief gevoegd van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, d.d. 24 juni 1996. GS zeggen de bewoners van de enclave Helena-veen toe dat de woningen in het middengebied niet onderdeel worden van de ecologische hoofdstructuur (EHS) en dat deze geen waterschade mogen ondervinden door realisering van de EHS. Deze toezegging impliceert dat bij de landinrichting compenserende maatregelen in het middengebied nodig zullen zijn. Uit bijlage 7 van het MER blijkt dat deze maatregelen 6,4 miljoen euro kosten in het voorkeursalternatief, 18,8 miljoen euro in het natuuralternatief en 21,1 miljoen euro in het MMA. Uit het MER blijkt voorts dat draagvlak en prijs-doelbereikverhouding¹² een belangrijke rol spelen in de keuze voor het voorkeursalternatief. Deze keuze beperkt het doelbereik van de belangrijkste graadmeter voor het project: de hoogveenontwikkeling.

| De Commissie neemt aan dat bij de verdere besluitvorming het draagvlak en de en prijs-doelbereikverhouding ook betrekking kunnen hebben op de eisen die nader aan het project gesteld zijn, zoals de toezegging van GS van Brabant.

¹¹ Zie MER, blz. 33, alsook de reacties van Werkgroep Behoud de Peel en Waterschap Peel en Maasvallei (nrs. 83 en 112, bijlage 4). Deze insprekers stellen dat het plan onvoldoende het water als ordenend principe hanteert.

¹² Overigens worden in het MER twee termen gehanteerd: kosten-batenanalyse en prijs-doelbereikverhouding. De Commissie neemt aan dat hiermee hetzelfde is bedoeld.